

2016-жылдын январь-декабрь айларындагы акча-кредит көрсөткүчтөрүнүн динамикасы

Банктар аралык кредит рыногу

2016-жылдын январь-декабрь айларында банктар аралык кредит рыногунда банктар аралык кредиттик операциялардын жана орточо алынган пайыздык чендердин көлөмүнүн төмөндөөсү белгиленген. Отчеттук жыл ичинде мындай операциялардын жалпы көлөмү 6,4 млрд сомду түзгөн, бул өткөн жылдын тиешелүү көрсөткүчүнөн 80,9 пайызга төмөн. Банктар аралык кредит рыногунда орточо алынган пайыздык чендердин төмөндөөсү (январь айындагы 11,02 пайыздан декабрда 1,54 пайызга чейин) отчеттук мезгил ичинде банк тутумунда үстөк ликвиддүүлүктүн жогорку деңгээлде сакталып турушу менен шартталган.

2016-жыл ичинде репо бүтүмдөрүнүн суммардык көлөмү 4,5 млрд сомду түзсө, банктар аралык кредит рыногунда улуттук валютадагы кредиттер көлөмү 1,9 млрд сом чегинде түптөлгөн.

Акча базасынын өзгөрүүсү

Акча базасы 2016-жыл ичинде 27,6 пайызга өсүп, жылдын акырына карата 85,6 млрд сомду (2015-жылы – 4,0 пайызга) түзгөн. Жылдын акырына карата жүгүртүүдөгү акча көлөмү жыл башынан бери 28,2 пайызга (2015-жылы – 2,3 пайызга) көбөйүү менен 74,8 млрд сомду түзгөн.

2016-жыл ичинде банк тутумунда үстөк камдар кыйла жогорку деңгээлде сакталып турган. 2016-жылы банк тутумунда үстөк камдардын орточо күндүк көлөмү Улуттук банк тарабынан арылтуу операцияларын жүргүзгөнгө чейин 11,6 млрд сом, жүргүзгөндөн кийин – 1,4 млрд сом чегинде катталган. Кароого алынып жаткан жылдын акырына карата арылтуу операцияларын жүргүзгөнгө чейин үстөк камдардын көлөмү 16,2 млрд сомду, жүргүзгөндөн кийин – 3,5 млрд сомду түзгөн.

Банк тутумундагы жогорку үстөк ликвиддүүлүктү эске алуу менен отчеттук жыл ичинде Улуттук банк үстөк ликвиддүүлүктөн арылтуу операцияларын жүргүзүп келген.

- Улуттук банктын ноталарды сатуу көлөмү 110,3 млрд сомду (2015-жылы – 67,9 млрд сомду) түзгөн;

- коммерциялык банктардын Улуттук банкта «овернайт» депозиттерине жайгаштырылган каражаттарынын дүң көлөмү 1 986,5 млрд сомду (2015 -жылы – 325,6 млрд сомду) түзгөн.

2016-жыл ичинде экономиканын алгылыктуу өсүш арымын колдоо жана реалдуу секторду кредиттөөнү кеңитүү максатында Улуттук банк экономикага сом түрүндөгү ресурстарды сунуштоосун уланткан:

- ипотекалык кредиттерди чет өлкө валютасынан улуттук валютага конвертациялоо программасынын алкагында коммерциялык банктарга 1,9 млрд сом көлөмүндө кредит сунушталган;

- өлкө аймактарында айыл чарбаны андан ары каржылоо жана кайра иштетүү максаттары үчүн коммерциялык банктарга кредиттик аукциондордун алкагында 1,4 млрд сом сунушталган;

- Кыргыз Республикасы тарабынан Евразия экономикалык бирлигинин алкагында башка мамлекеттер менен биргеликте түзүлгөн эл аралык уюмдарга кредиттердин көлөмү 678,2 млн сомду түзгөн.

- ички рынокто 982,2 млн сом (2015-жылы – 689,6 млн сом) өлчөмүндө алтын сатылып алынган.

Акча базасынын өзгөрүүсүнө Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн операциялары таасирин тийгизүү менен 21,5 млрд сомго көбөйтсө, Улуттук банктын операциялары акча базасын 2,9 млрд сомго азайткан.

Отчеттук жыл ичинде ички валюта рыногунда валюта интервенциялары алмашуу курсунун кескин өзгөрүүсүн текшилөө максатында гана жүргүзүлгөн. Жыл ичинде чет өлкө валютасында нетто-сатып алуулардын көлөмү 29,1 млн АКШ долларын түзгөн. Жалпысынан, банктар аралык валюта рыногундагы операциялар сом ликвиддүүлүгүн 1,5 млрд сомго көбөйткөн. Жыл ичинде сомдун АКШ долларындагы курсу 8,8 пайызга бекемделген.

Улуттук банктын дүң эл аралык камдарынын көлөмү 2016-жылдын акырына карата 1,97 млрд АКШ доллар чегинде (жыл ичинде көбөйүү 10,7 пайыз) түптөлгөн.

Акча топтомдорунун өзгөрүүсү¹

Банктардан тышкаркы нак акчаларды жана улуттук валютадагы депозиттерди камтыган М2 акча топтому жыл ичинде 40,3 пайызга көбөйүү менен (2015-жылы 0,1 пайызга төмөндөө байкалган) жыл акырына карата 115,4 млрд сомду түзгөн. Кеңири мааниде колдонулуучу М2Х (М2 + чет өлкө валютасындагы депозиттер) акча топтомунун көлөмү 2016-жыл ичинде 14,6 пайызга жана жыл жыйынтыгы боюнча 164,0 млрд сомго (2015 –жылы көбөйүү 14,9 пайызды түзгөн) көбөйгөн.

Башка депозиттик корпорациялардын депозиттеринин көлөмү кеңири акча топтомунун курамында² отчеттук жылдын башталышынан бери 5,2 пайызга өскөн, өсүш негизинен улуттук валютадагы депозиттердин 58,2 пайызга көбөйүүсү, ал эми чет өлкө валютасындагы депозиттердин 20,2 пайызга төмөндөөсү менен коштолгон. Башка депозиттик корпорациялардын депозиттеринин жалпы көлөмү 2016-жылдын акырына карата 94,7 млрд сомду түзгөн.

Экономикага кредиттин жалпы көлөмү³ отчеттук жылдын акырына карата 95,4 млрд сомду түзгөн. Экономикага кредиттин көлөмүнүн төмөндөөсүнө (-1,0 пайызга), көбүнчө чет өлкө валютасындагы кредиттердин төмөндөөсү (-19,7 пайыз) таасирин тийгизген, мында улуттук валютадагы кредиттер боюнча алгылыктуу динамика (+20,6 пайыз) сакталып турган. Алмашуу курсунун таасирин эске албаганда кредит кароого алынып жаткан жыл ичинде 4,9 пайызга көбөйгөн.

Экономикага кредитти долларлаштыруу деңгээли жылдын акырына карата 43,5 пайыз (10,1 п.п. төмөндөө) чегинде катталган; башка депозиттик корпорациялардын депозиттерин долларлаштыруу деңгээли 51,3 пайызды (16,3 п.п. төмөндөө) түзгөн.

М2Х кеңири мааниде колдонулуучу акча мультипликатору⁴ 1,916; М2 мультипликатору – 1,349 түзгөн.

Нак акча жүгүртүү

Отчеттук жыл ичинде Улуттук банктын кассасына 59,0 млрд сом түшкөн, бул 2015-жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда 3,1 млрд сомго же 5,0 пайызга аз. Мында берүү 75,4 млрд сомду түзүү менен 12,0 млрд сомго же 18,9 пайызга көбөйгөн.

Коммерциялык банктардын кассаларына өткөн жылдагыга салыштырганда 2016-жыл ичинде 136,3 млрд сомго же 13,1 пайызга көбөйүү менен 1 173,0 млрд сом келип түшкөн. Берүү 1 193,4 млрд сомду түзүү менен 152,4 млрд сомго же 14,6 пайызга көбөйгөн.

Төлөм системасы

2016-жылдын жыйынтыгы боюнча системада жүгүртүү коэффициенти 1,72 чегинде катталган. Ал эми ликвиддүүлүк коэффициенти – 0,58 көрсөткөн. Мында системада финансылык тобокелдик деңгээли минималдуу сакталып турган.

¹ Банк тутумунун алдын ала маалыматтары боюнча.

² Өкмөттүн жана резидент эместердин депозиттерин эске албаганда, жеке адамдардын жана юридикалык жактардын жана башка финансы-кредит мекемелердин депозиттери.

³ Өкмөткө жана резидент эместерге кредитти эске албаганда, жеке адамдардын жана юридикалык жактардын жана башка финансы-кредит мекемелердин депозиттери.

⁴ Бул көрсөткүч финансылык ортомчулук деңгээлин мүнөздөйт.